

De Vlaamse sociaal-democraten verloren op 10 juni meer dan 7 procent van de stemmen en zakten weg naar een historisch lage score. Zeker als je het kartel met Spirit mee in kaart brengt, kan je stellen dat de Vlaamse sociaal-democratie zwakker dan ooit voor de dag kwam. De SP.A-top schoof onmiddellijk na 10 juni Caroline Gennez naar voor als kandidaat nieuwe voorzitter. Sinds dit weekend gooit SP.A-rood echter roet in het eten. Erik De Bruyn slaagde er immers in de Antwerpse SP.A-afdeling achter zich te krijgen.

Vooreerst wensen wij de kameraden van SP.A-rood en Erik De Bruyn in het bijzonder te feliciteren met dit opmerkelijke resultaat. Maar liefst 58 procent van de leden in Antwerpen steunde De Bruyn. Iedereen weet dat de SAP een ander project en een ander perspectief voorstaat, maar uiteraard wensen we Erik en SP.A-rood de best mogelijke uitslag toe tijdens deze voorzittersverkiezingen. Bovendien is het verheugend om vast te stellen dat er linkse socialisten zijn binnen de SP.A die zich weten te meten met de 'sociaal-liberale' kopstukken en daarenboven op bredere ledenvergaderingen een meerderheid weten te verwerven. Chapeau!

De publicatie van het evaluatierapport Janssens en de samenhangende communicatie errond tonen echter overduidelijk aan welke richting die top verder wil uitgaan. Eén mogelijke verklaring van de verkiezingsnederlaag moest immers op een wiskundig sluitende wijze worden afgevoerd: het had niets te maken met het feit dat de SP.A niet links genoeg zou zijn geweest. De argumentatie die daar dan aan wordt vastgeknoopt is in feite bijzonder simplistisch. Gezien de SP.A niet veel stemmen verloor aan Groen! of radicaal links maar net wel aan het centrum en Lijst Dedecker (LDD) kan het niet zijn dat de partij te weinig links was.

Afkeer

Met zo'n redenering schiet je natuurlijk niet veel op. In de jaren 90 verloor de sociaal-democratie evenmin veel kiezers aan links. Er verdwenen wel tonnen kiezers in de richting van extreem-rechts. Hoe kwam dat dan? Was de partij toen misschien té links? De waarheid ziet er natuurlijk een stukje complexer uit en een aantal politologen hebben er dan ook terecht op gewezen: er moet een onderscheid gemaakt worden tussen de redenen waarom mensen zich afkeren van een partij en de keuze die ze vervolgens maken.

In het geval van de sociaal-democratie is het overduidelijk dat bijvoorbeeld in de jaren 90 grote groepen kiezers zich in de steek gelaten voelden door de partij, omdat die in tijden van crisis en werkloosheid haar achterban geen sociale houvast bood maar net mee de neoliberale aanvallen tegen de werkende mensen en de uitkeringstrekkers organiseerde. Het gevolg daarvan is woede en

een afkeer van 'de politiek' (lees de eigen partij). Nu, één keer dat die woede is geboren is het maar de vraag hoe die een politieke uitweg vindt.

Prietpraat

Kort gesteld kan je zeggen dat die woede net zo goed een rechtse als een linkse uitweg kan kennen. Eigenlijk zoekt de teleurgestelde kiezer die zich in de steek gelaten voelt naar een manier om de heersende politieke klasse zo efficiënt mogelijk een stamp onder de kont te geven. In Nederland beantwoordde de 'Stem tegen' campagne van de SP op een bepaald moment erg goed aan dat gevoel. In Vlaanderen ging, bij gebrek aan een links alternatief, extreem-rechts met de prijzen aan de haal. Dramatisch als je beseft dat het VB al deze mensen de afgelopen jaren heeft proberen te verdwazen met xenofobe en chauvinistische prietpraat.

Het contradictorische bestaat er dus in dat een te weinig linkse opstelling, waarbij grote groepen kiezers zich in de steek gelaten voelden, heeft geleid tot een sterke groei van extreem-rechts. En ook vandaag kan je, twee jaar na de strijd tegen het generatiepact, soortgelijke vaststellingen maken. De SP.A heeft opnieuw een brede arbeidersachterban geschoffeerd door helemaal geen oren te hebben naar de verzuchtingen van de arbeidersbeweging. Daardoor wendt een grote groep kiezers zich af van de partij. En vervolgens zijn die op zoek gegaan naar een manier om de SP.A af te straffen. Dat Groen! het niet zo goed doet bij die arbeidersachterban is toch alom gekend. Het zou eerder verbazend zijn mochten die stemmen naar Groen! zijn gegaan. Radicaal links trok ook op 10 juni in een veel te verdeelde slagorde naar de kiezer om echt als een geloofwaardig verkiezingsalternatief voor de dag te komen. En dus zoekt men zijn heil ergens anders.

Dwarsliggers

Dat sommigen de simpele redenering maakten dat Leterme maar eens een kans moest krijgen, is niet eens zo verbazend. Dat alterneren en shoppen is eigen aan het electorale spel van de 21ste eeuw. Maar eigenlijk is het evenmin verbazend dat in die politieke constellatie LDD met SP.A-stemmen aan de haal ging. Dedecker is gekend als succesvolle judocoach, als een politicus die uitgespuwd werd door het VLD-establishment, als een man die dopingaffaires aan het licht brengt, als een republikein etc. Als er zich niets beters aandient, kan je Vande Lanotte en Verhofstadt misschien wel het best jennen door zo'n man het parlement in te stemmen... Het is voor de linkerzijde een dramatische evolutie, maar het is niet onbegrijpelijk. Met andere woorden: het is niet omdat je kiezers kwijspeelt aan rechts dat je zomaar kan besluiten dat je als partij zeker niet te weinig links bent geweest. De politieke wiskunde zit nu éénmaal ietsje complexer in elkaar.

Momenteel lijkt de SP.A vertrokken voor hele vervelende voorzittersverkiezingen. Erik De Bruyn en SP.A-rood lijken er immers in te slagen om op zijn minst een factor te worden in deze verkiezingen, wat de reprimandemogelijkheden van de top zonder twijfel erg beperkt. Nogmaals, wij wensen deze kameraden het beste toe. Fundamenteel denken we echter dat zelfs een behoorlijke uitslag voor De Bruyn weinig politieke gevolgen zal hebben voor de verhoudingen tussen links en rechts in dit land. In zowat alle Europese landen toont de praktijk aan dat er pas een echte druk langs links komt, wanneer er een nieuwe, autonome en consequente linkse partij op het politieke toneel verschijnt. Dat is zo in Frankrijk, Nederland, Duitsland en zovele andere Europese landen. Dat is ook het project waarvoor de SAP in België staat. En met alle sympathie, maar dwarsliggers die ten alle tijde en onder alle voorwaarden trouw blijven aan een sociaal-liberale structuur zouden er toch best waakzaam voor zijn dat ze niet verworden tot wat Noam Chomsky omschreef als 'dwarsliggers die het systeem enkel maar legitimeren en in stand houden'. Foto: Erik DE Bruyn en Elke Heirman in gesprek met Rudi Kennes. <http://www.bloggen.be/derodevoorzitter/>